

KaosPilotuddannelsen

Vurdering af fagligt indhold og niveau

KaosPilotuddannelsen

Vurdering af fagligt indhold og niveau

2004

Indhold

KaosPilotuddannelsen

© 2004 Danmarks Evalueringsinstitut
Trykt hos Vester Kopi

Eftertryk med kildeangivelse er tilladt

Bemærk:
Danmarks Evalueringsinstitut sætter
komma efter Dansk Sprognævns anbefalinger.

ISBN 87-7958-155-2

1	Forord	2
2	Indledning	3
2.1	Baggrund og formål	3
2.2	Organisering	3
2.3	Grundlag og karakter	3
2.3.1	Referenceramme	3
2.3.2	Dokumentationsmateriale	4
2.3.3	Ex ante-vurdering	4
2.4	Konklusion	4
3	Kriterieopfyldelse	6
3.1	Undervisningen	6
3.1.1	Uddannelseselementerne og den faglige profil	6
3.1.2	Vidensgrundlag og pensum	8
3.1.3	Praktik	10
3.2	Undervisere	12
3.2.1	Kvalifikationsniveau	12
3.2.2	Engagement i forsøgs- og udviklingsarbejde	14
3.3	Eksaminer	14
3.3.1	Eksaminernes form, bedømmere og fokus	14
3.3.2	Eksamensbevisets indhold	15
4	Opfølgingsstatus	16
4.1	Opprioritering af vidensaspektet	16
4.2	Retningslinjer for og tilgang til litteratur	16
4.3	Håndtering af heterogen studentergruppe	17

I denne rapport præsenteres resultaterne af Danmarks Evalueringsinstituts (EVA) vurdering af det faglige indhold og niveau i KaosPilotuddannelsen. Vurderingen er foretaget på opdrag af Undervisningsministeriet og er gennemført i perioden oktober 2003 til juni 2004. Udgangspunktet for vurderingen er resultaterne af Evalueringscenterets evaluering af uddannelsen fra 1998 og ikke mindst EVA's vurdering fra 2002 af uddannelsens opfølgning på evalueringens konklusioner og anbefalinger. Både evalueringen og opfølgingsvurderingen blev som denne rapport gennemført for Undervisningsministeriet.

Vurderingen undersøger i hvilken grad KaosPilotuddannelsen lever op til udvalgte dele af de kriterier der bruges ved akkrediteringer af professionsbacheloruddannelser i Danmark. Derudover rummer vurderingen en undersøgelse af KaosPilotuddannelsens initiativer til at afhjælpe de problematiske forhold ved uddannelsens faglige indhold og niveau som blev fremhævet i rapporten fra 2002 om uddannelsens opfølgingsaktiviteter.

Jeg forventer at vurderingen kan inspirere debatten om KaosPilotuddannelsens fremtid og danne grundlag for den fortsatte udvikling af uddannelsen.

Christian Thune
Direktør for EVA

2.1 Baggrund og formål

Rapporten fra 2002 om KaosPilotuddannelsens opfølgingsaktiviteter tegner et billede af en uddannelse der på de fleste områder har fulgt op på anbefalingerne fra evalueringen af uddannelsen fra 1998. Rapporten indeholder dog nogle kritiske vurderinger af uddannelsens faglige indhold og niveau der peger på et behov for en specifik vurdering af uddannelsens faglighed. Undervisningsministeriet har derfor bedt EVA om at forestå en sådan vurdering.

Vurderingens hovedformål er at undersøge om KaosPilotuddannelsen lever op til kravene til det faglige indhold og niveau i professionsbacheloruddannelser i Danmark. Disse krav udgør en afgrænset del af de såkaldte professionsbachelorkriterier som anvendes ved akkreditering af eksisterende professionsbacheloruddannelser, og som findes på Undervisningsministeriets hjemmeside. Vurderingens andet formål er at undersøge hvilke initiativer KaosPilotuddannelsen har taget for at afhjælpe de problematiske forhold ved uddannelsens faglige niveau og indhold der blev fremhævet i rapporten fra november 2002 om uddannelsens opfølgingsaktiviteter.

For en beskrivelse af uddannelsen og konklusionerne fra evalueringen og vurderingen af uddannelsens opfølgingsaktiviteter henvises til hhv. uddannelsens og Undervisningsministeriets hjemmesider.

2.2 Organisering

EVA har det overordnede ansvar for de vurderinger der fremlægges i denne rapport. Vurderingerne og de analyser der ligger bag, er udarbejdet af EVA i samarbejde med to nordiske eksperter på de fagområder der udgør uddannelsens kernefaglighed. De to personer er:

- Assistant Professor Sven Hamrefors, Center for Entrepreneurship and Business Creation, Handelshögskolan i Stockholm. Sven Hamrefors etablerede i 1997 Stockholm School of Entrepreneurship hvor han har været dekan 1997-2001 og i dag er leder af forskellige Executive Education Programmes.
- Forskningsleder Jon Frode Blichfeldt, Enheten for politikk, organisering og læring, Arbeidsforskningsinstituttet i Norge. Siden 1993 professor II ved Universitetet i Oslo i arbejds- og organisationspsykologi. Fra medio 2004 er Jon Frode Blichfeldt professor og leder af det pædagogiske udviklingscenter ved Høgskolen i Oslo/Oslo University College.

Ud over det overordnede ansvar for rapportens vurderinger har EVA haft det metodiske ansvar for vurderingsprocessen og varetaget projektledelsen, herunder kontakten til henholdsvis opdragsgiver, de faglige eksperter og KaosPilotuddannelsen. Evalueringskonsulent Signe Ploug Hansen har fungeret som projektleder mens områdechef Dorte Kristoffersen har haft det overordnede ansvar for vurderingen. Evalueringsmedarbejder Karen Borregaard har deltaget som referent under besøget på uddannelsen.

2.3 Grundlag og karakter

2.3.1 Referenceramme

Vurderingen af KaosPilotuddannelsens faglige indhold og niveau er primært gennemført med reference til udvalgte dele af professionsbachelorkriterierne. Kriterierne er udvalgt af EVA i samarbejde med Undervisningsministeriet forud for vurderingen. De udvalgte kriterier omfatter krav til uddannelsens faglighed, undervisningens vidensgrundlag, læring på uddannelsesinstitutionen og i praktikken, undervisernes ansættelses- og kompetenceforhold samt eksaminer og prøver. De udvalgte kriterier fremgår af kapitel 3 som indeholder en systematisk analyse af om uddannelsen opfylder hvert af de udvalgte kriterier.

En anden del af referencerammen for vurderingen er undersøgelsen af hvilke initiativer uddannelsen har taget for at afhjælpe tidligere problematiserede forhold ved uddannelsens faglige indhold og niveau. Resultaterne af denne undersøgelse er fremlagt i kapitel 4.

2.3.2 Dokumentationsmateriale

Det primære grundlag for vurderingen er en redegørelse fra uddannelsen med tilhørende bilag, herunder uddannelsens nye studieordning der implementeres fra og med studieåret 2004-2005. Derudover er vurderingen baseret på interview med uddannelsens ledelse, teamledere, et udsnit af studerende og eksterne undervisere samt en af uddannelsens censorer. Interviewene blev gennemført under et dagslangt besøg på uddannelsen medio maj 2004.

EVA vurderer at det samlede dokumentationsmateriale er tilstrækkeligt og dækkende til at foretage en vurdering af uddannelsens faglige indhold og niveau. Det er dog vigtigt at have in mente at det mest centrale referencepunkt for vurderingen er en studieordning der endnu ikke er fuldt implementeret. Betydningen af dette vil blive uddybet i afsnittet nedenfor.

2.3.3 Ex ante-vurdering

Denne vurdering er i vid udstrækning en ex ante-vurdering af KaosPilotuddannelsens faglige indhold og niveau. Det skyldes at den nye studieordning der endnu ikke er fuldt implementeret, er det centrale referencepunkt for hovedparten af vurderingens analyser og konklusioner. I og med at det er en ex ante-vurdering vurderes ord, intentioner og delvist iværksatte tiltag og ikke etablerede procedurer og praksisser. Fokus er med andre ord hvad uddannelsen *har tænkt sig og er i gang med* at implementere, ikke hvad der har fungeret i længere tids praksis.

Den nye studieordning er udarbejdet samtidig med det øvrige materiale til vurderingen af uddannelsens faglige indhold og niveau, og de udvalgte professionsbachelorkriterier har på den måde dannet en ramme for studieordningens indhold. Indtrykket fra besøget på uddannelsen er dog at den nye studieordning allerede er bredt forankret i organisationen og nyder stor opbakning blandt både ansatte, studerende og eksterne undervisere. Det skal ses i lyset af at den i høj grad er resultatet af interne ønsker, blandt andet krav fra de studerende, om en øget formalisering af uddannelsen.

Både interne og eksterne parter har bidraget til formuleringen af den nye studieordning, og besøget på uddannelsen gav et klart indtryk af meget stor tilfredshed med den. Det må derfor vurderes som sandsynligt at den nye studieordnings bestemmelser og forandringer rent faktisk bliver fuldt implementeret som beskrevet. Dele af studieordningen er desuden allerede implementeret i studieåret 2003-2004.

EVA vurderer på baggrund af disse forhold at vurderingens dokumentationsgrundlag har muliggjort en kvalificeret vurdering af uddannelsens faglige indhold og niveau.

2.4 Konklusion

Vurderingens overordnede konklusion er at KaosPilotuddannelsen lever op til langt hovedparten af de udvalgte kriterier og på tilfredsstillende vis har fulgt op på de problematiske forhold ved uddannelsens faglige indhold og niveau som blev identificeret i vurderingen fra 2002 af uddannelsens opfølgingsaktiviteter.

Konkret lever uddannelsen blandt andet op til kriterierne for uddannelseselementerne og den faglige profil samt undervisningens vidensgrundlag. Det betyder at uddannelsens faglige profil understøttes af obligatoriske uddannelseselementer, at omfanget af valgfrihed i uddannelsen giver de studerende mulighed for forskellig profilering, og at uddannelsen inddrager forskningsmetode og videnskabsteori.

Uddannelsen lever også op til kriterierne for praktik, i kraft af at uddannelsen opfylder kravene til praktikkens tilrettelæggelse og placering i uddannelsesforløbet samt kravet om at praktikkens formål, indhold, omfang og niveau skal være i overensstemmelse med uddannelsens faglige profil, formål og målsætninger.

Endelig opfylder uddannelsen kravene til undervisernes kvalifikationsniveau og uddannelsens engagement i forsøgs- og udviklingsarbejde. Det vil sige at uddannelsen har defineret og er engageret i forsøgs- og udviklingsarbejde i relation til erhvervslivet, og at underviserne samlet set har et uddannelsesniveau der er højere end KaosPilotuddannelsens afgangsniveau. Med hensyn til undervisernes kvalifikationsniveau skal det dog bemærkes at uddannelsen ikke har formuleret målsætninger for den ønskede sammensætning af undervisergruppen.

Selvom uddannelsen desuden delvis opfylder kravene til uddannelsens pensum og eksaminer, er der behov for at uddannelsen iværksætter initiativer på disse områder hvis den skal opfylde alle dele af de udvalgte professionsbachelorkriterier. Der er særligt behov for at uddannelsen revurderer relevansen og dækningsgraden af det pensum der er angivet i den nye studieordning.

3.1 Undervisningen

3.1.1 Uddannelseselementerne og den faglige profil

Kriterium:

Den faglige profil skal understøttes af obligatoriske uddannelseselementer.

I studieordningens afsnit om uddannelsens formål, målsætninger og faglige profil beskrives på forskellig vis den dimittendprofil uddannelsen tilsigter:

I afsnittet om uddannelsens formål står der at formålet med uddannelsen er: *at uddanne nyskabende, internationalt og socialt orienterede iværksættere og entreprenante profiler ...*

I studieordningens afsnit om målsætninger står der: *Den primære målsætning er at den studerende tilegner sig kvalifikationer (viden) og kompetencer (kunnen) så han/hun kan:*

- *Initiere, designe og starte en virksomhed*
- *Initiere, designe og gennemføre projekter*
- *Initiere, designe og gennemføre procesforløb/metodedesign.*

Endelig står der i studieordningens afsnit om faglig profil at: *kaospiloternes afsæt er at skabe dynamiske igangsættere og ledere som kan arbejde helhedsorienteret med fokus på nytænkning samt økonomisk og social bæredygtighed.*

Uddannelsens faglige arena beskrives som en fokusering på både kultur og erhverv. I forlængelse heraf mener uddannelsen at de kreative industrier, uden nærmere definition, er et potentielt arbejdsområde for uddannede kaospiloter. Forståelsen er dog samtidig at færdiguddannede kaospiloter har en kompetenceprofil der fungerer i eller på tværs af alle samfundssektorer. Uddannelsen tilstræber altså at de færdiguddannede kaospiloter har en meget bred kompetenceprofil og kan varetage mange forskellige jobfunktioner.

Alle uddannelsens elementer er obligatoriske. Alle studerende skal således igennem de tre kernefagligheder og de underliggende discipliner. Det overordnede indhold er forhåndsdefineret i hovedparten af elementerne og dermed fælles for alle studerende. Studieordningen indeholder dels en generel beskrivelse af formål, mål og indhold i hver af de tre kernefagligheder, dels en detaljeret beskrivelse af indholdet, blandt andet det obligatoriske pensum for hver af de underliggende discipliner. Studieordningen giver på den måde et klart indblik i hvilket studieforløb en færdiguddannet kaospilot har gennemført.

De tre kernefagligheder, de underliggende discipliner og disciplinernes forskellige vægt, målt i ECTS-point, fremgår af fagoversigten på næste side.

Fagoversigt for KaosPilotuddannelsen

Kreativt Business Design		Kreativt Projekt Design		Kreativt Proces Design	
<i>Discipliner</i>	<i>ECTS</i>	<i>Discipliner</i>	<i>ECTS</i>	<i>Discipliner</i>	<i>ECTS</i>
Forretningsudvikling og iværksætteri 1	6	Projektforståelse – projektmodeller og projektstart	6	Gruppetræningsprocesser	2
Værdiskabelse og økonomi 1	3	Research og videnskabsteori	4	Læring og læreprocesser	3
Marked 1 – PR, kunde og markedsforståelse	4	Dynamisk projektledelse – projektledelse og visualisering	5	Kreative processer	3
Samfund – etik og bæredygtighed	2	Projektkontekst 1 – idegrundlag og SWOT	5	Systemisk tænkning	5
Samfund – den kreative alliance	2	Gruppeeksamen	10	Personligt lederskab	5
Forretningsudvikling og iværksætteri 2 (eksamen)	15	Dynamisk projektledelse 2 – projektudvikling og projektstyring	12	Forandringsledelse	10
Værdiskabelse og økonomi 2	6	Projektkontekst 2 – marked, behov og research	6	Procesledelse (eksamen)	20
Marked 2 – identitet og markedsføring	6				
Samfund – den fjerde sektor	2				
Samfund – globalisering	2				
ECTS fagområderne	48		48		48
<i>ECTS fagområderne i alt</i>	<i>144</i>				
<i>ECTS praktikken</i>	<i>16</i>				
<i>ECTS afgangseksamen</i>	<i>20</i>				
ECTS i alt	180				

At uddannelsens tre kernefagligheder netop er kreativt projekt-, proces- og businessdesign, understøtter målet om at uddanne personer der er i stand til at initiere, designe og starte en virksomhed samt initiere, designe og gennemføre projekter og procesforløb. Studieordningen giver dog ikke indtryk af hvordan uddannelsen forsøger at indfri de øvrige mål for de færdiguddannedes faglige profil. Den beskriver med andre ord ikke hvordan de færdiguddannede kaospiloter skal blive nyskabende, internationalt og socialt orienterede iværksættere og entreprenante profiler samt dynamiske igangsættere og ledere som kan arbejde helhedsorienteret med fokus på nytænkning og økonomisk og social bæredygtighed.

Disse mål er en del af KaosPilotuddannelsens særpræg. Derfor er det centralt at det står klart hvordan de opnås, og dermed at de afspejles i uddannelsens indhold. Det indhold, herunder de videnskilder, der er skitseret for de enkelte fagområder og de underliggende discipliner, er på mange måder sammenligneligt med indholdet i andre videregående uddannelser. Derfor er det svært at se de alternative perspektiver som ellers er uddannelsens varemærke. Hvis uddannelsen vil bevare sit særpræg, bør den derfor blandt andet overveje relevansen af dele af det valgte pensum.

Når dette er sagt, er det samtidig vigtigt at fremhæve at besøget på uddannelsen gav indtryk af at målsætningerne for dimittendernes faglige profil i praksis er et centralt fokus i uddannelsen og især understøttes af projektarbejdsformen og den pædagogiske tilgang. Under besøget understregede ledelsen da også at det ikke er intentionen at den nye studieordning skal være begrænsende for det kreative element i projektarbejdsformen. Ledelsen har en forventning til sig selv og til uddannelsen om at den til stadighed skal sætte spørgsmålstejn ved det eksisterende, og at risikovillighed stadig skal være en vigtig del af de studerendes projektarbejde.

Både ledelsen, teamlederne, de eksterne undervisere og de studerende fremhævede under besøget at den grundlæggende læringsform stadig vil, og bør, være at de studerende først engagerer sig i projektarbejdet, og at deres projekter derefter sættes i perspektiv ved at inddrage den relevante teoretiske litteratur på området. Som teamlederne udtrykte det, skal de studerende ikke blot lære ved formidling af teoretisk viden mv., men selv være en del af læringsprocessen. Denne tilgang til læring viser hen til uddannelsens fokus på også at udvikle de studerende personligt og ikke kun fagligt.

Opsummerende kan man sige at uddannelsens læringsform er karakteriseret ved at det ikke bare opfattes som relevant hvor den pædagogiske rejse slutter. Den indhentning af erfaringer og læring der sker under rejsen, er mindst lige så vigtig.

Med udgangspunkt i denne beskrivelse er det vurderingen at uddannelsen lever op til kriteriet om at dens faglige profil skal understøttes af obligatoriske uddannelseselementer når den anvendte projektarbejdsform, undervisningsform og den induktive tilgang til læring medregnes.

Kriterium:

Som supplement til uddannelsens obligatoriske uddannelseselementer skal der, i det omfang det er relevant, være valgfrie fag der giver mulighed for forskellig profilering af uddannelsen, ligesom de tjener til udvikling blandt de studerende.

I 3 af de discipliner der indgår i uddannelsen, vælger de studerende selv indholdet. Det gælder gruppeeksamen på 2. semester i kreativt projektdesign (10 ECTS), individuel verdenspraktik på 5. semester (16 ECTS) og det individuelle eksamensprojekt på 6. semester (20 ECTS). Derudover har uddannelsen den valgfrihed at de studerende gennem projektarbejdsformen i høj grad selv afgør deres vægtning af forskellige områder og problemstillinger i en given disciplin.

Selvom der ikke er tale om valgfrie fag, er det på baggrund af ovenstående vurderingen at omfanget af valgfrihed i uddannelsen giver mulighed for forskellig profilering af uddannelsen. Dermed lever uddannelsen op til målet med kriteriet vedrørende valgfrihed.

3.1.2 Vidensgrundlag og pensum

Kriterium:

Undervisningens vidensgrundlag skal inddrage resultater af såvel dansk som international forskning samt forsøgs- og udviklingsarbejde.

I studieordningen er vidensgrundlaget angivet for hver af de obligatoriske discipliner. Under denne overskrift angives det hvilken faglig tradition/teoretisk retning som den pågældende disciplin tager afsæt i. Pensum for de enkelte fag afspejler den faglige tradition/teoretiske retning som disciplinerne tager afsæt i.

I sin redegørelse fremhæver uddannelsen følgende punkter om hvorvidt vidensgrundlaget inddrager resultater af såvel dansk som international forskning samt forsøgs- og udviklingsarbejde:

- Uddannelsens netværk af eksterne undervisere inkluderer en lang række fagpersoner som er involveret i forsknings- og udviklingsarbejde ved andre danske og udenlandske videregående uddannelsesinstitutioner.
- Uddannelsen arbejder tæt sammen en række "tænketanke" der gennem undervisning og dialog med den faglige stab påvirker uddannelsens vidensgrundlag.
- De studerende løser løbende projektopgaver for eksterne partnere, forankret i forsknings- og udviklingsarbejde hvor partnerens viden i praksis indgår som et element i feedback på opgaveløsningen.

Derudover er det relevant at fremhæve det faglige forum som uddannelsen ifølge sin redegørelse vil etablere i august 2004. Dette forum vil bestå af fire møder årligt mellem de pædagogiske stabe fra KaosPilotuddannelsen og handelshøjskolerne i hhv. København og Århus. Formålet vil være at udveksle viden og erfaringer der er relevant for praksisorienteret undervisning i lederskab, projekt-

ledelse og iværksætter, herunder at formidle de seneste resultater fra forskning og udviklingsarbejde.

De ovennævnte aktiviteter sikrer at uddannelsen lever op til kriteriet om løbende at inddrage resultater af såvel dansk som international forskning samt forsøgs- og udviklingsarbejde i sit vidensgrundlag. Der er imidlertid behov for at dette også afspejler sig i pensum. Med det tiltænkte pensum er der inden for de enkelte discipliner kun i begrænset omfang litteratur der har forskellige faglige udgangspunkter og karakter. Uddannelsen kunne derfor med fordel overveje fx at satse på en digital vidensportal med koblinger mellem internt materiale og eksterne kilder.

Kriterium:

Der findes pensum der er pædagogisk velbegrundet og tilgængeligt for studerende og andre interessenter.

For hver disciplin angiver studieordningen et obligatorisk pensum. Derudover er det angivet hvilken supplerende litteratur de studerende anbefales at læse hvis de ønsker at fordybe sig yderligere i disciplinen. Hverken studieordningen eller uddannelsens redegørelse indeholder skriftlige begrundelser for det valgte pensum eller oplysninger om i hvilket omfang det er tilgængeligt for studerende og andre interessenter. Under besøget blev det imidlertid klart at pensum i høj grad er lagt fast med udgangspunkt i dels hvilken litteratur der hidtil har været meget anvendt af de studerende og har fungeret godt for uddannelsen, dels hvad de eksterne undervisere og andre tilknyttede fagpersoner mm. har anbefalet.

Uddannelsen lever dermed op til kriteriet om at pensum skal være pædagogisk velbegrundet og tilgængeligt for studerende og andre interessenter.

Kriterium:

Pensum er opdateret og relevant i forhold til uddannelsens formål.

Uddannelsen fremhæver i sin redegørelse at pensum er dynamisk og vil udvikle sig fra hold til hold. Det vil blive lagt fast ved semesterstart med udgangspunkt i det pensum der er angivet i studieordningen, og gennem dialog mellem teamlederne og de eksterne undervisere. Studielederen godkender det foreslåede pensum hvis det ligger i forlængelse af det faglige fokus og forhold sig konstruktivt til kernefagligheden og de underliggende discipliners vidensgrundlag.

Strategien for løbende opdatering og sikring af pensummets relevans er god. Kommer den til at fungere efter hensigten, vil det sikre at uddannelsen opfylder kriteriet om at pensum til enhver tid er opdateret og relevant i forhold til uddannelsens formål.

Jf. afsnit 3.1.1 bør uddannelsen dog allerede inden den nye studieordning træder i kraft, overveje om dele af den angivne litteratur bør erstattes. Eksempelvis er fagene og litteraturen på fagområdet kreativt business design så lig indholdet i uddannelser på handelshøjskolen at fagområdet ikke synes at få den anderledes profil som KaosPilotuddannelsen ønsker.

Uddannelsen bør i særlig grad fokusere på om det i nogle fag vil være mere hensigtsmæssigt at anvende kompendier med grundbogsudsnit, artikler og internetbaserede kilder frem for én grundbog i sin helhed. Engelsk litteratur kan også med fordel inddrages mere. De eksterne undervisere fremhævede under besøget værdien af kompendier målrettet til uddannelsen. Det kan tolkes som at de eksterne undervisere er interesserede i at bidrage til sådanne kompendier.

Kriterium:

Forskningsmetode og videnskabsteori skal inddrages i uddannelsen således at de studerende får mulighed for at følge og anvende forsknings- og udviklingsarbejde inden for fagområdet.

Forskningsmetode og videnskabsteori vil med den nye studieordning indgå i uddannelsen som en selvstændig disciplin, research og videnskabsteori, med et omfang på fire ECTS-point. Uddannelsen skriver i sin redegørelse at det primære læringsmål er at de studerende får indblik i hvordan

viden skabes, og hvilken status kilder kan tillægges i forbindelse med research. Studieordningen anfører at undervisningen tager afsæt i elementær videnskabsteori og journalistiske researchteknikker. I overensstemmelse hermed er målet at de studerende opnår generel viden om videnskabs-teori, kildekritik samt researchteknik og -strategi.

Kompetencemålene er at de studerende gennem disciplinen bliver i stand til at tilrettelægge og gennemføre en researchproces og skabe et vidensgrundlag for et projekt hvor viden kombineres bredt. I undervisningen arbejdes der øvelsesorienteret med cases eller research til en projekt-opgave. Under besøget gav de studerende udtryk for at videnskabsteori og researchmetode også hidtil har været inddraget i uddannelsen i forskellig form. De synes dog godt om at det i fremtiden bliver en selvstændig disciplin i uddannelsen. De mener at det passer til uddannelsens generalist-karakter, og at det vil motivere til at hente ny viden til de enkelte projekter.

På baggrund af ovenstående lever uddannelsen op til kriteriet om at skulle inddrage forskningsmetode og videnskabsteori så de studerende får mulighed for at følge og anvende forsknings- og udviklingsarbejde på fagområdet. Der er lagt op til en anvendelsesorienteret undervisningsform, og det er i særlig grad positivt for de studerendes mulighed for at anvende undervisningen i senere praksis.

3.1.3 Praktik

Kriterium:

Praktikken skal tilrettelægges således at der sikres sammenhæng mellem erfaringsdannelse og teoridannelse.

Praktik indgår i uddannelsen i form af det såkaldte verdenspraktikforløb (16 ECTS) der gennemføres i en periode på minimum 8 uger på 5. semester. Praktikken foregår i en selvvalgt organisation eller virksomhed, men de studerende opfordres til at søge en international virksomhed eller organisation. Praktikstedet udpeger en praktikvejleder, og den studerendes teamleder fungerer som praktikvejleder fra uddannelsens side.

I samarbejde med praktikstedet formulerer den studerende en praktikkontrakt der angiver læringsmål og redegør for praktikantens rolle i virksomheden eller organisationen, herunder arbejdsopgaver og vejledning. Kontrakten godkendes af teamlederen. Både ledelsen og teamlederne understregede under besøget at de lægger vægt på at de studerende har en klar bevidsthed om egne kompetencer og mål, blandt andet hvilke læringsmål de ønsker at nå i praktikperioden.

Målet med praktikken er ifølge den nye studieordning:

- at afprøve og videreudvikle den viden og de kompetencer den studerende har erhvervet sig på uddannelsen
- at den studerende får mulighed for at specialisere sig og skabe sin egen faglige profil
- at få erfaring med at implementere kaospilot-fagligheden i en anden organisatorisk kontekst
- at få indsigt i arbejdsprocesser og de arbejds- og organisationskulturer (faglige værdier, normer og traditioner) som udgør en arbejdsplads.

Målene illustrerer at uddannelsen med praktikken blandt andet tilsigter en sammenhæng mellem erfaringsdannelse og teoridannelse. Hverken studieordningen eller uddannelsens redegørelse giver dog et klart indtryk af hvordan praktikken lægges tilrette så målene nås.

Under besøget fortalte ledelsen at praktikperioden altid er blevet, og fortsat vil blive, afsluttet med en vidensdelingsseance når de studerende er tilbage på uddannelsen. Ledelsen har dog vurderet at der er behov for en strammere styring af selve praktikforløbet for at sikre at praktikken lever op til målene. Dette behov kom også til udtryk i interviewet med de studerende.

Erkendelsen af behovet for en strammere styring af praktikforløbet har ført til at uddannelsen med den nye studieordning indfører en praktiklogbog hvori de studerende under praktikken synliggør deres erfaringer og læring i forløbet. Der vil også blive lagt mere vægt på at teamlederne følger op på om de studerende får det forventede udbytte. De studerende gav under besøget udtryk for at

det er positivt at den enkelte i højere grad skal ekspliciter sine mål med praktikken og dokumentere sit udbytte. De understregede også at de håber at opstramningen af praktikken vil sikre en klarere forbindelse mellem praktikken og afgangsg opgaven.

Uddannelsen kan opfylde kriteriet om at praktikken skal sikre sammenhæng mellem erfaringsdannelse og teoridannelse, hvis de nye initiativer fører til at praktikken lægges tilrette så de angivne mål indfries. Denne udvikling kunne støttes ved at formulere kriterier for hvad praktikkontrakten som minimum skal indeholde, og krav til dokumentationen af praktikkens resultat i den studerendes logbog og praktikstedets udtalelse. Der kunne på lignende vis formuleres retningslinjer for den løbende dialog mellem praktikstedet og uddannelsen. Endelig kunne uddannelsen fokusere på at de studerende afslutningsvis formulerer hvordan de vil bruge erfaringerne fra praktikforløbet i deres afgangsg opgave.

Det er dog vigtigt at uddannelsen holder fast i en vis fleksibilitet i praktikken, og dermed åbner for uforudsete muligheder for læring, når der bliver valgt procedurer til at sikre at praktikken skaber sammenhæng mellem erfaringsdannelse og teoridannelse. Hvis ikke, er risikoen at procedurerne virker kontraproduktivt for indfrielsen af uddannelsens overordnede mål med praktikken.

Kriterium:

Praktikkens placering i uddannelsesforløbet er pædagogisk begrundet og i overensstemmelse med uddannelsens målsætning.

Uddannelsen skriver i sin redegørelse at praktikken er placeret sent i uddannelsesforløbet fordi de studerende så har et godt overblik over deres faglige profil og kan forme den yderligere i praktikperioden. Den sene placering skal også gøre det muligt for de studerende at vælge en praktik der kvalificerer det selvvalgte fokus i den afsluttende, individuelle afgangseksamen. Ifølge teamlederne er intentionen at der er en rød tråd i de studerendes sidste år på uddannelsen, og at praktikperioden kan vise de studerende nogle fremtidige muligheder og give dem gode kontakter som de eventuelt kan få gavn af senere.

Uddannelsen lever dermed op til kriteriet om at praktikkens placering i uddannelsesforløbet skal være pædagogisk begrundet og i overensstemmelse med en af uddannelsens primære målsætninger – i dette tilfælde at de studerende gennem uddannelsen skal opnå kvalifikationer (viden) såvel som kompetencer (kunnen) på uddannelsens fagområder.

Kriterium:

Praktikkens formål, indhold, omfang og niveau er i overensstemmelse med uddannelsens faglige profil, formål og målsætninger.

Praktikkens formål er ifølge uddannelsens redegørelse at den enkelte studerende kan udvikle sin kaospilotfaglighed inden for en af uddannelsens tre kernefagligheder, og at den fører til udveksling af viden, færdigheder og værdier mellem uddannelse og praktiksted. Praktikkens formål er dermed i overensstemmelse med uddannelsens faglige profil, formål og målsætninger som de er fremlagt i afsnit 3.1.1.

Sammenlignet med de eksisterende professionsbacheloruddannelser er praktikkens omfang i KaosPilotuddannelsen begrænset. I redegørelsen fremhæver uddannelsen at selvom den egentlige praktikperiode er kort, så er det samlede undervisningsforløb forankret i en vekselvirkning mellem teori og praksis som giver de studerende en direkte kobling til praksis. Begrundelsen er at de studerende gennem hele uddannelsesforløbet løser konkrete, praksisorienterede projektopgaver for eksterne kunder. Dermed får de studerende løbende perspektiveret deres teoretiske viden med praksis. Uddannelsen understreger at de eksterne kunder i stor udstrækning også aftager dimitterede kaospiloter.

I lyset af denne argumentation er omfanget af praktik i uddannelsen, forstået som et traditionelt, eksternt praktikforløb kombineret med praksislæring, i overensstemmelse med uddannelsens faglige profil, formål og målsætninger.

Praktikkens indhold defineres i form af de arbejdsopgaver og læringsmål som praktikkontrakten indeholder. Det er vanskeligt at vurdere om praktikkens indhold er i overensstemmelse med uddannelsens faglige profil, formål og målsætninger fordi praktikkontrakterne hidtil ikke har indeholdt en så klar specificering af arbejdsopgaver og læringsmål som det forventes i fremtiden. Det samme gælder praktikkens niveau der forventeligt kan vurderes med udgangspunkt i netop læringsmålene og arbejdsopgaverne. Studieordningens nye tiltag som skal målrette fokus og indhold i praktikken, vurderes dog at kunne sikre at praktikkens indhold og niveau er i overensstemmelse med uddannelsens faglige profil, formål og målsætninger.

Samlet set opfylder uddannelsen kriteriet om at praktikkens formål, indhold, omfang og niveau skal være i overensstemmelse med uddannelsens faglige profil, formål og målsætninger.

3.2 Undervisere

Uddannelsen har tilknyttet to grupper af personer der på hver deres måde varetager dele af undervisningen. Den ene gruppe er teamlederne der er fuldtidsansatte ved uddannelsen og udgør den pædagogiske stab. Den anden gruppe er eksterne undervisere der underviser i kortere eller længere forløb.

Uddannelsen har p.t. 5 teamledere. En af teamledernes centrale funktioner er løbende at coache de studerende. Hver teamleder er ansvarlig for at coache de 35 studerende på en årgang. Den personlige coaching er en vigtig del af uddannelsen, og den enkelte studerende har krav på minimum 2-3 coaching-samtaler årligt. Gennem coachingen hjælper teamlederne blandt andet de studerende med at forankre alle de indtryk de får. Ud over at de coacher de studerende, ser teamlederne også sig selv som rådgivere, administratorer, vejledere, fagligt ansvarlige og rollemodeller m.m. Teamlederne har ikke undervisning i traditionel forstand som deres primære funktion, men af redegørelsen fremgår det at de underviser hvis det er kompatibelt med deres uddannelsesmæssige baggrund og erfaring.

Undervisning i traditionel forstand er derimod den primære funktion for de eksterne undervisere. Korpset af eksterne undervisere er stort og omfattede 60 personer i studieåret 2003-2004. Heraf havde 2 personer ansvar for undervisningen i et helt semester, og 13 havde mindst tre undervisningsdage på uddannelsen. De resterende 55 havde alle 1-2 undervisningsdage på uddannelsen og dermed en meget begrænset undervisningsaktivitet.

Uddannelsen fremhæver i sin redegørelse at den udstrakte brug af eksterne undervisere gør at underviserne kan udvælges så de matcher en konkret opgave. Under besøget understregede teamlederne at der bliver tænkt meget over hvem det er relevant at inddrage i de forskellige undervisningsforløb. Eksempelvis lægger de vægt på at få forfatterne til den obligatoriske litteratur til at undervise ud fra deres egen litteratur, og erfaringen med dette er positiv. De oplever ikke problemer med at få fat på relevante eksterne undervisere. Tværtimod får de ofte uopfordrede henvendelser fra nogle der gerne vil undervise på uddannelsen.

3.2.1 Kvalifikationsniveau

Kriterium:

Der skal være formuleret målsætninger for den ønskede sammensætning af undervisergruppens uddannelses- og erfaringsbaggrund.

Uddannelsen angiver i sin redegørelse at målsætningen for undervisernes kvalifikationsniveau er at det skal være højere end KaosPilotuddannelsen. Derudover skriver uddannelsen at der kan gives dispensation til undervisere der har tilstrækkelig praksiserfaring til at nå det fornødne faglige niveau. Under besøget understregede ledelsen også at uddannelsen lægger meget vægt på undervisernes praksiskendskab, og at det dermed ikke altid er det formelle uddannelsesniveau der vægtes. I og med at uddannelsen gennemgående fokuserer på kobling af teori og praksis, vurderer ledelsen at de optimale undervisere har kendskab til både teori og praksis.

Uddannelsen har ikke formuleret målsætninger der direkte angiver den ønskede sammensætning af underviserens uddannelses- og erfaringsbaggrund. Korpset af eksterne undervisere er en bred vifte af personer med meget forskellig uddannelses- og erfaringsbaggrund. Med udgangspunkt i undervisergruppens brede sammensætning og uddannelsens angivelse af hvilke fagområder de hver især underviser i, er det indtrykket at sammensætningen er hensigtsmæssig, og at underviserne har relevant uddannelses- og erfaringsbaggrund for de områder de underviser i. Det indikerer at uddannelsen i praksis er opmærksom på sammensætningen af uddannelses- og erfaringsbaggrunde i undervisergruppen. For at leve op til kriteriet på dette område skal uddannelsen dog formulere målsætninger for undervisergruppens samlede kvalifikationsprofil.

Kriterium:

Underviserne ved uddannelsen skal samlet set have et kvalifikationsniveau der ligger højere end afgangsniveauet for uddannelsen. Ved kvalifikationsniveau forstås ud over pædagogisk kompetence dokumenteret teoretisk, faglig og/eller professionsmæssig kompetence.

Fire af de fem nuværende teamledere er selv uddannede kaospiloter. Tre af dem har KaosPilotuddannelsen som højeste formelle uddannelsesniveau, mens den sidste har gennemført forskellig videreuddannelse. Den teamleder der ikke er uddannet kaospilot, har en humanistisk bachelorgrad som højeste formelle uddannelsesniveau. Uddannelsen fremhæver i sin redegørelse at når de fleste teamledere er uddannede kaospiloter, har de relevante kompetencer til at facilitere en læreproces, og at deres kendskab til uddannelsen er en stor styrke.

Endelig er det en forudsætning for ansættelse som teamleder at man har tilstrækkelig praktisk erfaring og en pædagogisk, læringsmæssig interesse. Set i lyset af hvor mange forskellige funktioner teamlederne varetager, er det ikke overraskende at teamlederne under besøget gav udtryk for at de indimellem oplever at de har brug for at trække på andre ressourcer og kompetencer end dem de selv besidder. De betragter det dog ikke som et problem da uddannelsen har et stort netværk og en masse goodwill at trække på.

De eksterne underviseres uddannelsesbaggrund og -niveau er meget varierende. Det er dog karakteristisk at 11 af de 15 eksterne undervisere der i studieåret 2003-2004 underviste i mindst 3 undervisningsdage og/eller havde semesteransvar, har en lang videregående uddannelse og dermed et uddannelsesniveau der er højere end kaospiloternes. 2 af de sidste 3 har KaosPilotuddannelsen som deres højeste formelle uddannelsesniveau, mens den sidste er uddannet skuespiller. Uddannelsen har ikke leveret yderligere information om de eksterne underviseres kompetencer. I interviewet med eksterne undervisere blev det klart at mange af dem også underviser professionelt i andre sammenhænge, men at de ikke nødvendigvis har en pædagogisk uddannelsesbaggrund eller undervisning som hovedbeskæftigelse.

På baggrund af ovenstående beskrivelse af teamledernes og de eksterne underviseres kvalifikationsniveau er konklusionen at undervisergruppen samlet set lever op til kriteriet om at deres kvalifikationsniveau skal være højere end afgangsniveauet for uddannelsen. Isoleret betragtet er teamledernes kvalifikationsniveau, hvad angår dokumenteret teoretisk, faglig og professionsmæssig kompetence, for de flestes vedkommende dog på niveau med og dermed ikke højere end KaosPilotuddannelsen.

Kriterium:

Hvis ikke en betydelig del af underviserne har formelle kvalifikationer der ligger højere end afgangsniveauet for uddannelsen, skal der være igangsat initiativer med henblik på at flere undervisere kan erhverve sådanne funktioner.

Uddannelsen iværksætter med jævne mellemrum initiativer til sikring af teamledernes fortløbende faglige udvikling gennem efteruddannelse og kvalificerende kursusforløb. De initiativer der p.t. er i gang og/eller er planlagt, fremgår af uddannelsens redegørelse, og et af dem er det tidligere nævnte faglige forum der etableres i august 2004.

Fordi teamlederne netop har mest kontakt til de studerende gennem uddannelsen, og samtidig er dem i den samlede undervisergruppe der har det laveste formelle kvalifikationsniveau, er det positivt og vigtigt at uddannelsen prioriterer initiativer der kan øge denne gruppes kvalifikationsniveau. Uddannelsen lever med det nuværende indsatsniveau op til kriteriet om at igangsætte initiativer der sikrer øget kvalifikationsniveau til de undervisere der ikke har formelle kvalifikationer der ligger højere end uddannelsens afgangsniveau.

3.2.2 Engagement i forsøgs- og udviklingsarbejde

Kriterium:

Uddannelsen skal have defineret forsøgs- og udviklingsarbejde i relation til erhvervslivet og have tilknyttet undervisere der deltager i sådanne aktiviteter.

Erhvervsinnovatørordningen der er etableret af Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, er et af de initiativer som kaospiloterne er involveret i. Målgruppen for ordningen er små og mellemstore virksomheder, og ordningen er blandt andet et tilbud om hjælp til at styrke innovationen. Siden 2003 har kaospiloterne fungeret som udbyder på det obligatoriske undervisningsforløb der er en del af et innovationsforløb, og som har til formål at skabe vidensbaseret innovation i virksomhederne. Selvom ordningen nu formelt er udløbet, fortsætter de igangværende aktiviteter frem til 2005.

Den toårige videreuddannelse på diplomniveau i Music Management er et andet initiativ som kaospiloterne er involveret i. Det er en uddannelse som kaospiloterne har designet i samarbejde med musikbranchen, Handelshøjskolen i Århus og Det Jyske Musikkonservatorium. Målet med uddannelsen er at skabe forbindelse og samarbejde mellem erhvervsliv og aktører i musikbranchen.

Fem af kaospiloternes fastansatte deltager i de to ovennævnte aktiviteter. To af disse er teamledere.

Med kaospiloternes engagement i de to aktiviteter lever uddannelsen op til kriteriet om at have defineret forsøgs- og udviklingsarbejde i relation til erhvervslivet og at have undervisere tilknyttet der deltager i aktiviteterne. Af hensyn til det mere langsigtede perspektiv ligger der dog et udviklingspotentiale for uddannelsen i at formulere en politik for sit engagement i forsøgs- og udviklingsarbejde.

3.3 Eksaminer

3.3.1 Eksaminernes form, bedømmere og fokus

Kriterium:

De studerende bedømmes individuelt, også når der er tale om gruppeeksamen. Dog kan én eksamen prøve aflægges som gruppeprøve med fælles bedømmelse.

I løbet af uddannelsen skal de studerende gennem fire eksaminer. Mens eksamen på første år er en gruppeeksamen med fælles bedømmelse, er de tre resterende og senere placerede eksaminer individuelle. Med denne fordeling mellem kollektiv og individuel bedømmelse lever uddannelsen op til kriteriet om at de studerende skal bedømmes individuelt, men at én prøve kan aflægges som gruppeprøve med fælles bedømmelse.

Kriterium:

Prøveformerne skal være begrundet i uddannelsens formål.

I sin redegørelse fremhæver uddannelsen at alle eksaminer tager afsæt i refleksion over praksis samt teoretisk perspektivering. Det er imidlertid uklart hvorfor uddannelsen har valgt en gennemgående eksamensform hvor de studerende udarbejder et projekt som de så eksamineres i ved en mundtlig eksamen. For at leve op til kriteriet skal uddannelsen derfor overveje og begrunde dette valg med reference til uddannelsens formål.

Kriterium:

Mindst 1/3 af en uddannelse skal dokumenteres ved eksterne prøver. De eksterne prøver skal dække uddannelsens væsentlige områder. Ved eksterne prøver forstås prøver som bedømmes af eksaminator(er) og af en eller flere censorer der er beskikket af Undervisningsministeriet.

De studerende skal igennem fire eksaminer i løbet af uddannelsen. Eksaminerne omfatter en eksamen i hver af uddannelsens tre kernefagligheder samt en afgangseksamen med udgangspunkt i et projekt hvor den studerende selv har valgt fokus inden for en af – eller på tværs af – de tre kernefagligheder. Tilsammen dækker de fire eksaminer dermed uddannelsens væsentlige områder. Alle eksaminerne bedømmes af en eksaminator (en teamleder) og en eller to eksterne censorer.

Det er kun ved den afsluttende afgangseksamen at der er to eksterne censorer. Uddannelsen anvender her to typer: gennemgående censorer og fagspecifikke censorer. Hvor førstnævnte rekrutteres ud fra krav om at de skal have en bred viden inden for uddannelsens fagområder, udvælges de fagspecifikke censorer med udgangspunkt i deres specialviden. Censorerne rekrutteres typisk via uddannelsens netværk. En del af censorerne har fungeret ved uddannelsen i mange år.

Uddannelsen skriver i sin redegørelse at censorerne udvælges i overensstemmelse med Undervisningsministeriets bekendtgørelse om censorinstitutionen for visse videregående uddannelser (censorbekendtgørelsen). Censorerne har ikke hidtil været beskikket af Undervisningsministeriet da uddannelsen ikke har skulle leve op til dette. Men eftersom ledelsen mener at de allerede udvælger censorer efter bekendtgørelsens regler, ser de intet problem i hvis det fremover også bliver et formelt krav.

Bortset fra at censorerne ikke er beskikket af Undervisningsministeriet, lever uddannelsen op til kriteriet om krav til minimumsandelen af eksterne prøver, prøvernes fokus og bedømmere.

Uanset det ovenstående, er det vigtigt at fremhæve at uddannelsen på enkelte andre områder ikke lever op til censorbekendtgørelsen, og at uddannelsen bør tage initiativer til at afhjælpe dette. Eksempelvis er det et krav at der som minimum skal afholdes et fællesmøde med censorerne hvert andet år. Censorerne på KaosPilotuddannelsen er hidtil hovedsageligt blevet informeret skriftligt om deres rolle og ellers ved individuelle møder. Et andet krav er at én og samme person ikke må være både censor og underviser ved uddannelsen. Da en del af de gennemgående censorer ved KaosPilotuddannelsen også fungerer som eksterne undervisere samme sted, opfylder uddannelsen ikke dette krav.

3.3.2 Eksamensbevisets indhold

Kriterium:

Eksamensbeviset skal give et fyldestgørende billede af de studerendes kvalifikationer og skal indeholde karakterer, angivelse af fag/fagelementers størrelse med ECTS og et diploma supplement.

Uddannelsen har som bilag til sin redegørelse vedlagt et eksempel på et fremtidigt eksamensbevis. Det indeholder først en angivelse af uddannelsens længde, indehaverens karakterer i hvert af de tre fagområder og i det afsluttende projekt samt titlerne på de tre projektopgaver vedkommende er blevet eksamineret i, og hvem der har fungeret som hhv. eksaminator og censor. Dernæst følger en oversigt over de discipliner der indgår i hvert af de tre fagområder, og deres vægt i ECTS. At disciplinerne er bestået, er også angivet. Endelig er der for hver af de fire projekteksaminer en udtalelse om indholdet i det eksaminerede projekt, herunder dets særlige karakteristika og potentialer. Eksamensbeviset er på engelsk, men indeholder også et diploma supplement som i vid udstrækning følger den officielle skabelon.

Konklusionen er at eksamensbeviset lever op til kravene til dets indhold, jf. kriteriet ovenfor.

Den afsluttende vurdering af KaosPilotuddannelsens opfølgning på Evalueringscenterets evaluering fra 1998 identificerede, som nævnt i indledningen, nogle problematiske forhold ved uddannelsens faglige indhold og niveau. Som led i denne vurdering af uddannelsens faglige indhold og niveau, blev uddannelsen derfor bedt om at beskrive hvad der siden er gjort for at afhjælpe disse forhold.

De problematiske forhold der blev identificeret i 2002, var følgende:

1. Vidensaspektet og den teoretiske/fagspecifikke faglighed er ikke tillagt den nødvendige opmærksomhed. (Det primære fokus er hvad de studerende skal kunne, på bekostning af hvad de skal vide.)
2. Der mangler retningslinjer for hvad der er relevant litteratur, og en tilgang til litteraturen som handler om kritisk læsning og refleksion over faglige tekster i sig selv.
3. Det er uklart om uddannelsen gør noget for at undgå at de optagne studerendes meget forskellige forudsætninger i studiekompetence bevirker at undervisningens teoretiske niveau fastlægges efter laveste fællesnævner.
4. Der er behov for en præcisering af "europasemesterets" funktion.

Med den nye studieordning er europasemestret blevet afløst af et semester i kreativt business design. Det er derfor ikke længere relevant at vurdere om uddannelsen har præciseret europasemestrets funktion i uddannelsen. Uddannelsens initiativer og refleksioner i forbindelse med de øvrige forhold skitseres og vurderes nedenfor.

4.1 Opprioritering af vidensaspektet

Det at uddannelsen opfylder hovedparten af de udvalgte professionsbachelorkriterier for fagligt indhold og niveau, illustrerer i sig selv at den nye studieordning har styrket vidensaspektet. I overensstemmelse hermed fremhæver uddannelsen i sin redegørelse at styrkelsen af vidensaspektet kommer til udtryk i beskrivelsen af de enkelte discipliners vidensgrundlag og i indførelsen af pensumlister. Angivelsen af pensum i studieordningen betragter uddannelsen også som begyndelsen til en mere konsistent og sammenhængende inddragelse af litteratur i uddannelsen. Endelig betones opdelingen af læringsmålene for de enkelte discipliner i mål for hhv. kvalifikationer (viden) og kompetencer (kunnen) som en illustration af det øgede fokus på vidensaspektet.

Besøget på uddannelsen gav det indtryk at den nye studieordning også på andre måder vil resultere i øget opmærksomhed på vidensaspektet. De eksterne undervisere gav udtryk for at de med den nye studieordning har fået et meget klart billede af uddannelsens mål med de enkelte discipliner og det forventede indhold. Man kan derfor forvente at de vil fokusere mere på at deres undervisning bidrager til indfrielsen af læringsmålene, og at de studerende når kvalifikationsmålene, når de nu kan planlægge deres undervisning ud fra en klar ramme. På lignende vis giver studieordningen de eksterne censorer et klart billede af hvad de kan forvente at de studerende har lært i de forskellige discipliner, herunder deres teoretiske viden. Den interviewede censor udtrykte at dette er en fordel for censorerne når de skal stille spørgsmål og foretage deres bedømmelse.

4.2 Retningslinjer for og tilgang til litteratur

Uddannelsen har indført retningslinjer for hvad der er relevant litteratur, med den nye studieordnings angivelse af obligatorisk pensum og forslag til supplerende litteratur. Tilgangen til litteraturen er dog stadig hovedsageligt anvendelsesorienteret. Som uddannelsen selv fremlægger det, tjener pensum to grundlæggende formål i uddannelsens læringsrum. For det første skal teorien etablere det faglige begrebsapparat og den grundlæggende forståelse for de respektive gen-

standsfelter. For det andet skal teorien kunne perspektivere og inspirere til nye forståelser med afsæt i praksiserfaringer.

Derimod er kritisk læsning af faglige tekster i sig selv ikke højt prioriteret. Set udefra er det dog sandsynligt at den nye studieordnings klare specificering og udmeldelse af pensum i praksis vil betyde at de studerende engagerer sig mere i kritisk læsning af og refleksion over de faglige tekster.

4.3 Håndtering af heterogen studentergruppe

De formelle optagelseskrav til uddannelsen er en gennemført gymnasial uddannelse samt praktisk erfaring fra virksomheder eller organisationer. I praksis har de studerende imidlertid meget forskellige forudsætninger. En del af dem har et afbrudt – og ca. 10 % sågar et gennemført – videregående uddannelsesforløb bag sig. Samtidig er der studerende der har fået dispensation fra de formelle optagelseskrav, og således ikke har en uddannelse på gymnasialt niveau bag sig. De får dog vurderet deres studiekompetence særligt grundigt i optagelsesprocessen.

Studentergruppen er ikke kun heterogen hvad angår studiekompetence. I udvælgelsen af studerende til uddannelsen lægger skolen nemlig meget vægt på at den samlede studentergruppe skal være heterogen i den forstand at de studerende har forskellige kompetencer. Som teamlederne udtrykte det under besøget, lægger skolen vægt på at alle har noget individuelt at bidrage med, og de oplever netop dette som berigende for uddannelsen.

De studerende gav under besøget udtryk for at de hovedsageligt ser deres forskellige uddannelsesmæssige og øvrige baggrund som en styrke. Blandt andet fremhævede de at det skaber en stor iverigdom i de praktiske projekter de gennemfører i løbet af studiet, og at det skaber et godt læringsrum fordi de andres kompetencer gør at man bliver nysgerrig. Netop det at udnytte hinandens forskellige kompetencer, mener de studerende, er en vigtig del af uddannelsen. Samtidig oplever de at de blandt andet gennem teamledernes coaching bliver tilskyndet til at udvikle deres kompetencer på områder som de måske ellers ikke ville have fokuseret på.

Den eneste ulempe de studerende påpegede ved den heterogene gruppe, var at den potentielt kan gøre det vanskeligt at tilrettelægge den teoretiske undervisning så alle får nok ud af den. I praksis oplever de dog at der bliver taget hånd om dette ved at der bliver anbefalet supplerende relevant litteratur, og at der dermed bliver taget højde for at de studerende har forskellige faglige forudsætninger i de enkelte fag.

Heller ikke underviserne gav under besøget udtryk for at den heterogene studentergruppe er vanskelig at håndtere. Underviserne er bevidste om at de skal tilgodese studerende med forskellige kompetencer og undervisningsbehov, og at det er en udfordring. Udfordringen håndterer de på forskellig vis.

Fx forklarede en underviser at han typisk begynder sin undervisning med at skitsere hvad målet med hans undervisning er, og hvad den vil indeholde. Derefter lader han de studerende bidrage med deres forventninger til og refleksioner over undervisningens mål og indhold. En anden fortalte at han har gode erfaringer med at bruge summe-rum i undervisningen hvor de studerende taler om hvad de vil bruge indholdet i hans undervisning til. Andre gav udtryk for at de begynder deres undervisning med at afklare de studerendes forventninger og på den baggrund tilrettelægger deres undervisningsforløb. Alle understregede de at de oplever alle studerende som meget aktive og gode til at bruge det undervisningen fokuserer på.

De forskellige gruppers refleksioner over betydningen af de studerendes meget forskellige forudsætninger i studiekompetence mv. vidner om at uddannelsen er bevidst om – og gør noget for at undgå – den potentielle risiko, nemlig at undervisningen bliver tilrettelagt ud fra laveste fællesnævner. Den måde forskellen håndteres og udnyttes på i undervisningen, synes god. Det er også hensigtsmæssigt at uddannelsen lægger særlig vægt på at vurdere studiekompetencen hos de ansøgere der ikke har en gymnasial uddannelse eller tilsvarende.